

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanjih, in sicer: vsak turek, četrtak in sobota, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemala, ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrt leta 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne odziva.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vsa leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnništvo.

Oglasni in poslanice
se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Vskeje drke po prostoru.

Naročnina in oglase je plačati leco Gorika.
„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5- do 6 pol ter stane vsakega 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

Duhovščina na delu pri volitvah.

Zaplenjeno.

Sredstva, katerih se poslužujejo, so v prvi vrsti ta, da porabljajo svoj vpliv kot duhovniki, kjer le morejo. Ako je kak duhovnik član ali celo načelnik kake posojilnice ali zadrage, pa pritiska na ude, ki so vezani pri posojilnici ali zadrugi, da morajo voliti tako, kakor hočejo oni. Ako je imel kak duhovnik opravila pri sestavljanju imenika volilcev, za kateri se ljudstvo navadno ne briga, je sestavljen že tako pravilno, da poleg istega morajo propasti naprednjaki in zmagati klerikalci. Zraven drugih spletkarenj in lažij jim služi v glavnem za sredstvo pri volitvah impertinentna trditve, da „liberalci“ so brezverci. Takoj, ko se je proglasila narodno-napredna stranka, so bili začeli strasiti s trditvijo, da „liberalci“ pomeni brezverec; tega se drže dosledno skozi in skozi, in sedaj ob volitvah moreš slišati vsaki dan iz posvečenih ust lažljivo trditve, da liberalci so brezverci. Tako piseta tudi „Gorica“ in „Prim. List“. Ako kako ničvredno farte okrcamo, kakor zasluži; ako protestujemo proti zlorabi naših cerkva v politične svrhe, ako razkrinkamo kakega zdivjanega kaplana ali kurata, ki se

briga v svojem delokrogu za vse drugo, le ne za svoj poklic, ako se pravočasno postavimo po robu demoralizaciji, ki se širi tu in tam iz farovžev, ako se upiramo razširjenju sovrašva in jeze med ljudstvom, ki prihaja iz farovžev — ako delamo tako, kdo more potem reči, da smo brezverci? „Gorica“ in „Prim. List“ vsako toliko časa izrgata iz „Soče“ kak stavek, ki ima v celotnem članku povsem drug pomen, ter ga zapiseja z dostavkom: glejte, „Soča“ je brezverska; piše tako in tako! Ako bi hoteli zavračati vso tisto pisavo klerikalnih listov, bi morali izdati vsakikrat kar po par števil „Soče“. Vi, narodno-napredni možje po deželi, Vi sami dobro veste, kako peklenko-zlobna laž je tista farovška trditve, da naprednjaki so brezverci. Vi, možje, to dobro veste, ker ste boljši kristijani od klerikalcev. Zato jim odslej odgovarjajte tako, da brezvercev naj iščejo le v svojih vrstah. Med tistimi podrepaniki, ki lažijo za njimi kakor izgubljene ovce, jih najdejo morda kaj.....

Gonja iz farovžev za časa volitev pa se še poostri, kajti „Prim. List“ je izdal — ali na ukaz kardinala? — parolo do svojih „prijateljev“, to je v prvi vrsti duhovnikov: „naj zdaj vse drugo delo kolikor mogoče odložijo in naj se trudijo za dobre volitve....“ „Pojdite vsi osebno na volišče in vstrajajte pri ljudstvu do konca!“ Duhovnik naj torej za časa volitev opusti vse drugo delo, in naj bo samo agitator! „Odložite za sedaj vse drugo delo in trudite se za dobre volitve! Pojdite vsi osebno na volišče in vstrajajte do konca!“ — Ako bo ležal ubogi kmetič na smrtni postelji ter klical po popotnici na oni boljši svet, in pojdejo iskat g. nunc, da mu da poslednjo tolažbo, in ako ga dobé na volišču, ne pojde. Ni vezan v to, ker zdaj n- j se odloži vse drugo delo, truditi se je le za dobre volitve; on mora biti osebno na volišču in vstrajati mora pri ljudstvu do konca. Kmetič naj počaka s smrtjo, ali pa umre takó brez sv. zakramentov, katerih važnost mu g. nunc drugače ob vsaki priliki polaga na srce. Ako bo sila krstiti kakega otroka, za časa volitev nikar ne hodite v zakristijo, ker bo prazna. „Prim. List“ kliče: „Ven iz zakristije!“ Otrok naj počaka ali pa umre tako, ker nunc mora biti osebno na volišču in vstrajati mora do konca! Ako bo treba

koga pokopati, nunc ne bo; naj počakajo z mirnim, nunc nima časa, ker mora biti na volišču. In tako dalje!

Zaplenjeno.

Nasproti temu se morajo postaviti naši napredni možje z vso energijo, z vso nevstrahčenostjo in odločnostjo! Proti takemu napovedanemu počenjanju se moramo upreti kakor en mož! Upirate pa se najbolje s tem, da volite volilne može za narodno-napredno stranko!

Učiteljem — tovarišem.

(Dopis iz učiteljskih krogov na Goriškem.)

„Vse učiteljstvo na krov!“
„Uč. Tov.“

Vse stranke se pripravljajo na volilni boj in vse kaže, da bode boj hud in srdit. Vsaka stranka se bode posluževala vsakovrstnih sredstev v dosego zmage. Tudi učiteljstvo poseže v ta boj. — V boj pojde učiteljstvo z vso silo, in sicer za šoli in učiteljstvu naklonjenega kandidata. Učiteljstvo ne more apatično gledati, da se ga hoče zopet ukleniti v oni jarem, v kojem je nekdanj zdihovalo. Sedaj gre za šolo in za našo boljso bodočnost v boj, in mi učitelji nikakor ne moremo od strani mirno gledati, kako nas hočejo zopet vpreči v suženjski jarem.

Klerikalni zmaj napreduje in nas hoče pogoltniti. On hoče požreti nas in našo, na svobodnih tleh slonečo šolo. Naša sveta dolžnost je torej, da se temu upremo z vso silo, da klerikalnega zmaja strmoglavimo. Nemški pisatelj piše: „Der liebt sein Vaterland nicht, der ehrt seinen Stand nicht, der hier nicht Partei ergreift für die Schule, gegen ihre Feinde und gegen ihre falschen Freunde.“

Učiteljstvo mora torej v boj. To je naša dolžnost, in ako posegemo pravilno in agilno v boj, mora biti naša zmaga. Nasi izvoljeni poslanci boč potem prav gotovo delali na Dunaju za nas; govorili bodo, da se uresničuje naše želje in terjatve. Do sedaj

se nam je pred volitvami mnogo obetalo, a nič storilo. Pokazimo sedaj, da se ne damo več za nos voditi. Z nami se mora računati pred volitvami in po volitvah.

Do sedaj smo bili sluga. Bili smo prekrotki in potrpežljivi. Delali so z nami, kakor z — ovci. Deloma smo bili temu sami krivi, ker smo bili nesložni, drug drugemu zavidljivi. To nam je škodilo in v socialnem obziru nas spravljalo ob kredit. Tako so nas smatrali kot podrejeno kasto. Zdramili stit se, da posegnemo v boj. Ta boj bode znamenit, ker tukaj gre za našo eksistenco.

Učiteljstvo naj se v volilnem boju organizuje. Vsak okraj osnuj svojo okrajni odbor ali komité. Učiteljska društva naj se sicer s tem ne pečajo, inace prekoračijo svoj delokrog. To je torej privatna stvar in se nam ne more prepovedati. Ti odbori naj bi imeli nalog, voditi in širiti med narodom agitacijo v prilog našemu, šoli in učiteljstvu prijaznemu in naklonjenemu kandidatu.

Ti odbori naj bodo med seboj v zvezi, da bode delovanje sloneo na enotni podlagi. V takem slučaju aktivno solidarnost posežemo v boj.

Da nam pa naši nasprotniki ne morejo česa očitati zaradi te volilne agitacije, moramo si ohraniti mirno kri. S slepo strastjo ne smemo posegniti v boj; osebnosti pustimo na strani! Nepoštena sredstva naj nas ne vodijo v boj. Kar hočemo, naj bode poštena in pravična stvar, ki izključuje vsa slaba sredstva, ker naša stvar je jasna in dobra. Naša stanovska čast nam prepoveduje biti v vročem boju — priprostim. Naj nas ne moti uspešna ali neuspešna izvolitev volilnih mož tega ali onega kraja. Vsajedno ohranimo — mirno kri, ako se nas tudi, kakor navadno, napada, zasmehuje in žali. Takemu človeku skušajmo z ostrim orožjem priti do živega in to orožje so faktični dokazi nasprotnega. Pri vsej odločnosti ohranimo oblast nad sabo. Borimo se za pravično stvar z orožjem dostojnosti, pravice in postenja! Tako orožje sicer ne pelje tako kmalu do zmage, ali s tem si pridobimo pozornost in spoštovanje, in tudi moralni uspehi poteptajo morebitne stvarne neuspehe.

Paziti moramo na to, da nam nasprotniki ne bodo očitali morebitno slabost. Nič ni v političnem boju tako škodljivo, nego to, ako se kdo — osmeši. — Nasprotniki nas

— 30 —

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Okrog nosilnic je vrelo. Ljudje so se borili, topli, metali ter teptali drug drugega. Aticinu šine v glavo misel, da mora pred vsem drugim rešiti Ligijo in sebe, ostalo pa prepustiti usodi. Dvignil ji je iz nosilnic, je hotel zginiti ž njo v temi.

Toda Ligija jame klicati:

„Urso! Urso!“

Imela je na sebi belo obleko, lahko jo je bilo slišati. Aticin vrže na njo z drugo prosto roko urno svoj plašč, kar mu v tem hipu strašna rok stisne grlo in na glavo mu pade druga, enako težka! Padel je takoj na tla kakor vol, udarjen s kijem pred Jupiterjev oltarjem.

Sužnji so ležali večinoma na tleh, ali pa so se skušali rešiti z begom, zaletavajoč se v temi ob obzidje. Na mestu pretepa so ostale samo razbite nosilnice. Urso je nesel Ligijo k Suburi, njegovi tovariši so pohiteli za njim ter se razkropili na poti.

Sužnji so se jeli pred Vinicijevo hišo zbirati in posvetovati. Bili so se, vrniti se. Po kratkem posvetovanju so se vrnili na mesto, kjer so bili napadeni. Našli so nekoliko varličev in med njimi tudi Aticina. Še je dihal, toda po krču, ki ga je popadel, se je stegnil ter nepremično obležal.

Dvignili so ga, odnesli ter obstali ž njim pred vrati. Bilo je treba naznaniti gospodarju, kaj se je zgodilo.

„Gulo naj to pove“, je jelo šepetati nekoliko glasov, kri mu teče, kakor nam po licu, gospodar ga ima rad. Gulo je bil pred njim varnejši, nego kdo drugi.“

German Gulo, stari suženj, kateri je nekdanj peštoval Vinicija in katerega je ta po materi, Petronijevi sestri, podedoval, je dejal:

„Jaz mu to naznam, toda pojdimo vsi, da ná-me samega ne pade njegova jeza.“

Vinicij je bil že močno nestrpljiv. Petronij in Krisotemida sta se mu posmehovala, toda on je hodil z urnimi koraki po atriju, ponavljaje:

„Ze morajo biti tukaj! Ze morajo biti tukaj!“

Hotel je že oditi, toda oba sta ga pridrževala.

Toda nakrat se v veži oglašé koraki in v atrium truščema priropočajo sužnji ter, obstavši poleg stene, dvignejo roke kvišku in ponavljajo stokačoj:

„Aaaa! — aa!“

Vinicij skoči k njim.

„Kje je Ligija?“ zakliče s strašnim glasom.

„Aaaa! — aa!“

Gulo stopi naprej s svojim krvavim licem ter zakliče urno in žalostno:

„Glej, kri, gospodar, branili smo se! Glej, kri! Naša kri!“ Toda ni mogel končati, kar je hotel reči, kajti Vinicij pograbi bronast svečnik ter ga z jednim mahljajem ubije. Na to se prime z rokama za glavo, puli si lase ter hropeče ponavlja:

„Me miserum! Me miserum!“

Lice mu postane zasanelo, oči mu otrpnejo in pena se mu prikaže na ustih.

„Brezovke!“ zakliče z nečloveškim glasom.
„Gospod! Aaaa!... imej usmiljenje!“ prosijo sužnji. Petronij vstane in na licu se mu pojavi nevolja.
„Pojdi Krisotemida!“ reče; „ako le hočeš gledati meso, pa dam odpreti mesnico.“

Po teh besedah odide iz atrija in kmalu se je po vsej hiši, ozaljšani z zelenjem ter pripravljeni za gostijo, razlegel krič in žvižganje brezovk, ki je trajalo skoro do jutra.

XI.

To noč Vinicij ni šel počivat. Po Petronijevem odhodu, ko stokanje tepenih sužnjev ni moglo ukrotiti njegovih bolečin niti njegove besnote, je zbral skupaj druge služabnike ter, stopivši jim na čelo, šel v pozni noči iskat Ligijo. Preiskali so eskvilinski oddelék mesta, Suburo, Vicus Skeleratus in vse bližnje kote. Na to je šel okrog kapitola, dospel čez Fabricijev most na otok in preiskal oddelék mesta za Tiberó.

Toda to je bila gonja brez cilja, kajti niti sam ni imel nadeje, da bi Ligijo našel. Iskal jo je le radi tega, da kako tako prebije to grozno noč. Vrnil se je domu še le ob svitu, ko so jeli v mestu dohajati že vozovi in mule prekupcev ter so peki že odprli prodajalnice. Vrnivši se, je zapovedal odnesti Gulovo truplo, katerega se doslej nihče ni smel dotakniti; na to je zapovedal one sužnje, katerim je bila Ligija odvezeta, poslati v vaške ergastule, kar je bila kazen hujša od smrti.

Konečno se je vrgel na ležišče v atriju ter razburjen premišljeval, na kak način bi poiskal ter se polastil Ligije.

Odredi se je, zgubiti jo, ne zagledati je več, se mu je zdelo povsem nemogoče, in pri samem spominu

opazujejo z Argusovimi očmi, da bi pri nas kaj iztaknili, kar bi jim služilo kot strupena sulica napram nam. Naša agitacija naj bo torej dobro premisljena in pripravljena moramo biti na vse mogoče ugovore. Nasprotnikom naj odgovarja navadno najsposobnejši, ki je, kadar potreba, hiter ali gotov (Nemec reče takemu „schlagfertig“). — Mefistofeles pravi: „Ta, ki pograbi v pravem trenotku, je pravi mož“, in „ako si sami sebi zaupate, zaupajo vam tudi drugi“.

Torej v boj za pravico in resnico! — Boriti se hočemo za omiko in napredek naroda, za naša prava, a to ne v šoli, ampak zunaj šole. Zunaj šole hočemo politično delovati in zmaga mora biti naša.

V boj torej, kajti svojega stanu in naroda ne ljubi oni, ki se ne potegne za solo proti njenim sovražnikom in proti njenim navideznim prijateljem! — Zatorej: „Vse učiteljstvo na krov!“

Dopisi.

Iz Boveca. (Volilni boji.) — Večkrat ste že poročali v vašem listu o tukajšnjem kaplanu Abramcu. Kar pa ta človek počenja sedaj pred volitvami, presega že vse meje. Shode sklicuje zaporedoma, tudi v najmanjših vaseh. Vedno je na cesti in po krmah, kjer agituje za dr. Gregorčiča. Njegovi nevarni nastopi so vzbudili pri odličnejših možih celega okraja hud odpor in združili jih, pod predsedstvom gospoda župana Jonko-ča, v skupen nastop za kandidata, ki ga določi narodno-napredna stranka. Vsi ti moše so se sešli že dvakrat in se zavezali s častno besedo ter lastnoročnim podpisom z vsemi svojimi močmi delovati v gori navedenem zmislu.

Vsi gg. župani in odličnejši trgovci in obrtniki so združeni proti Abramcu — za narodno-napredno stranko.

Pričakujemo, da bodo vsi gg. tudi mozheseda, za kar ne dvomimo.

Velika večina ljudstva je na naši strani, in prav gotovi smo, da bode zmaga naša. Da se to tim lože zgodi, delajmo po zgledu kaplana Abrama.

Prvi Abramov shod je bil 28. pr. m. v gostilni „pri Ekselnu“, kateri je njegov veren in „vreden“ pristaš. Ta mož je vsak dan „sladko ginjen“. Je pa letos sladka rebulca! Tega shoda se je udeležilo kakih 30 Abramovcev in čez dvajset naših. Kandidata se ni imenovalo, temveč sklenilo se je le voliti poslanca, ki je krščanskega mišljenja, kar bodo tudi naši poslanci! Neki govornik je očitil Abramcu, da poslanec samo s krščanskim prepričanjem nam se ne zadostuje. Naj bo tudi delaven! Abram je pa svetoval, naj pove in tudi deluje na to, da se zboljša stanje našega kmeta in delavca. Samo „srednjeveški krščanski socializem“, katerega si tako srčno želi — ne bo naš rešitelj! Govorniku so vsi pritrjevali.

Dne 4. t. m. je bil dr. Gregorčičev shod, katerega se je vdeležilo 140 oseb. Velika večina na naši strani. Govorniku dr. Gregorčiču se je mnogo ugovarjalo. Isto tako Abramcu in dr. Gregorčičevemu oprodi Čahejcku, kateri se je prikazal v dvorano samo isti čas in samo za to, da je podprl dr. Gregorčiču

samohvalni — slavospev. Med vsemi zborovalci so se v pritrjevanju odlikovali sami in „celi trije“ Abramovci, vihteči neprenehoma roke na boj! Čujta pa sledeče: dr. Gregorčič je zborovalcem pojasnjeval edini vspeh zadnjega zasedanja dež. zbora s tem, da je za naš okraj dovoljen znesek 28 tisoč kron za zboljšanje učiteljskih plač. Ko mu je neki učitelj tihoma nasvetoval, naj reče „za šolstvo sploh“ — je dr. Gregorčič zopet trdil, da je ta podpora, edino le „za učitelje“. Tu se vidi njegov zlobni namen: ščuvati proti učiteljstvu! Isti zlobni namen je pokazal, ko je na ugovor nekega učitelja ves bled od jeze zaklical: „Vi ste učitelj! Vi imate vezane roke, ker vaši predstojniki so vam prepovedali utikati se v politiko!“

Hvala lepa, gospod vitez! Druge njegove neslanosti ste že v „Soči“ ovrgli, le to naj omenim še, da je tudi obligatni govornik Abram nastopil in s takim navdušenjem, kakor pravi „skrivnostno — sladko — ginjeni vinski bratec“. Razbijal je neprestano po mizi in svoj govor spremljeval s takim pačenjem obraza in zvijanjem rok, kakor plesotil derviš. Sam se je imenoval „za kunštnega“ in „korajznega petelinca“. Njegovi skoki so že vsem in celo njegovim sobratom tako presedali, da so mu isti zadnji zabranili govoriti. K sklepu shoda je bila stavljen resolucija, naj se izreče dr. Gregorčiču zaupnica.

Zborovalci so se pa obrnili proti izhodu s klicom: „Ne — dol z njim!“ Le kakih dvajset Abramovcev je ostalo in — prikimalo. Slišati ni bilo niti enega: „Živio Gregorčič!“ To so resnična dejstva, vse drugo, kar piše „Gorica“ — je njena navadna laž! — Tretji shod je bil zopet Abramov v Kalu, h kateremu je izdal vabilo za petek 9. t. m. ob 5. uri popoldne. Mož je prisopihal pa še le ob 6. uri. Pa, o jej! Bili so pričujoči samo 4 volilci iz Kala in 10 iz Boveca. Ustavil se je pred hišo. A, ko mu je zvedel, da so tudi Bovečani notri, upadlo mu je „petelinje srce“ v hlače! Za četrto ure je vstopil v hišo, a shoda ni upal odpreti. Razvil se je navaden pogovor, pri katerem nam je med drugim povedal, da njegovi somišljeniki niso vedeli za kaj gré — na dr. Greg. shodu! Hvala Vam, gospod Abram! Tu se vidi, kako vzgujete svoje pristaše! —

Četrty shod je sklical zopet Abram na Plužnah na 10. t. m., a ker je zavohal, da so sli tja štirje naši — je pozabil na shod! Tako ad infinitum! — Sledi še! —

S Krasa. (O znanem nuncu.) — Z žalostjo v srcu moram Vam naznaniti nekaj o našem znanem kričacu. Poslo je nam potrpljenje, zato na dan z vsem, kar počenja ta človek z nami, ki nas imenuje svoje ovčice, sebe pa „namestnika Božjega“. Prave namestnike Božje mi spoštujemo, takega, kakor je naš znani nunc, pa ni mogoče spoštovati.

Poslušajte! Ko je bil cesar v Gorici, so bili tam tudi naši odborniki. Pomudili so se pri slavnosti dlje časa in so bolj pozno prišli domov. Saboj so prinesli zastavo, katero so obesili na zvonik in zaorili so zraven se: živio-klic na cesarja; potem so se zazvonili njemu na čast. Drugi dan v nedeljo pa se je repenčil nunc na prižnici: „Norci! Kateri so bili tisti norci, ki so zvonili? Ali

ne veste, da brez mojega dovoljenja se ne sme v zvonik. Jaz sem gospodar, jaz ukazem, in kar ukazem, to se ima zgoditi.“ Že prav! Pogledajmo, kako je sploh z zvonjenjem. Zdaj ga ni, zdaj je. Dan pred praznikom vseh Svetnikov ni zvonilo niti češčne Marije niti sv. večera. Ali zato ne, ker ni on dovolil? Kadar je masa, je petje, ali kadar je izpostavljenje, ga ni, in tudi sveče na oltarju ne gorijo. Odkar naša cerkev stoji, ni bilo kaj takega. Pred praznikom vseh Svetnikov ne zvoniti, ali kadar je god od kuharice, takrat pa! Na dan vseh vernih duš pri popoldanski službi Božji je bilo tudi izpostavljenje, ali tudi ni bilo ne petja ne orgljanja. In kaj se je se zgodilo? Prvo je bil rožni venec. Potem je nunc nekam izginil, nakar je nastala v cerkvi osuplost in smeh! Pripeljal je potem se enega nuncu seboj, da sta začela peti litanije. Ali to ni bilo petje, marveč rjovenje. Med tem rjovenjem se je obrnil nakrat nazaj, in ko zagleda neko 4-letno dekletce na tleh sedeti, plane gori in zavpije: „Ven, tukaj je sveti kraj!“ Takih in podobnih prizorov nočemo več trpeti.

Nekoč se je hotel naš preljudi „sloki“ mož znositi nad fanti. Na sv. Jakoba dan je bila cerkvena slavnost na Velikem Dolu. Ob taki priliki teče vino, in tega je bil deležen tudi naš znani nunc. Zvečer domov gredé se ustavi na Brjah pred gostilno in zahteva liter terana. Ko mu ga prinesejo, pokusi, ali ker mu ni bil všeč, ga kar razlije po tleh in kriči: „Tako naj kmetje pijejo, ne pa mi gospodje!“

Tam po leti je bilo, na dan cesarjevega rojstva. „Skrivnostno sladko-ginjen“ je bil, zato je hotel dati celo fantom brentač vina, pa kuharica ni pustila. Zaupil je nad njo: Jaz sem gospodar, in pri teh besedah jo je vrge po farovžu, da je padla, kakor je dolga in široka. Ali hitro se je pobrala in se zaletela v njega, da je telebnil po tleh ter je tabakera daleč odletela po hiši. —

Že večkrat je bil v „Soči“ naš nunc, ali ne pomaga mu nič. Sam g. dekan se je že izrazil, da to, kar počne, je sramota za ves duhovski stan. Saj se spominjate, kaj je počel ob biri, saj je stalo v „Soči“.

Eminenca, gospod kardinal, na to stran se dajte podučiti o svojih duhovnikih, ne pa le na politično. Ako ne, se obrnemo drugam ...

In ta mož se predrzne nastopati celo sedaj ob občinskih volitvah. Kdo ga bo poslušal? Nihče, pač pa mu odgovorimo prav primerno na njegovo predrznost. Toliko za sedaj; če treba, pride še!

Od kod? (Pozor! Kako delajo naši nasprotniki!) — Od 2. do 6. t. m. sem potoval po Kanalskem! Klerikalna banda bode mislila, da sem agitiral v svrhu narodno-napredne stranke — pa rečem, da nisem, ampak obiskal sem svojega prijatelja zdaj v ti občini zdaj v drugi, a tudi sem „pošnufal“, kaj in kako „stojte akcije“! Vidim, da zares dobro, kaj imenitno! Osoda me je zanesla tudi, da pridem dne 4. t. m. na lepo visoko „Banjsko planoto“! Dne 4. je bila nedelja-praznik. Kot pošten kristijan, dasi v očeh klerikalcev — (ker čitam in ker sem ud „narodne napredne stranke“) liberalcev, da celó tituliran s „framosonom“, — sem se vdeležil službe božje, ker je ravno

k isti zvonilo! Ljudstva je bilo vse polno iz drugih občin — kajti pričakovalo je a tovega preč. gosp. kurata nastopni govor, a to se je izjalovilo, ker, kakor sem pozneje slisal, je imel že prvi dan, ko je na Banjsice prišel! Stopivši v cerkev, vidim vse zanemarjeno — strop se ruši, stena je od vlažnosti zelena itd. Kdo je temu kriv, ni znano meni tujcu! V naših listih, to je v glasilih narodne napr. stranke, ne čitamo po navadi premeščenja duhovščine — in ker ne čitam klerikalnih listov, nisem vedel, da je bil premeščen prejšnji gosp. kurat z Banjsic na Gorenjopolje in da je prišel na Banjsice gosp. kurat Bevk! — Gosp. kurat je stopil na leco ter oznanoval besedo božjo. Za geslo govoru si je vzel: Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega! Govor je bil izvrsten in jako umetno izveden! Po končanem govoru pravi: „Da ne bode mislili, da mi je moj prednik pustil v kasi mnogo denarja — zategadelj podam Vam tu v kratkih potezah njegov račun, in koliko denara je meni zapustil! Drugim potem mislili bi Vi (občinarji), da sem ga jaz zapravil! Ali prečast. gosp. prejšnji kurat mi je zapustil od vsega denarja samo 33 gld. in nekaj kr.! Moj prednik je popravil farovž, to Vam je znano. — Ali ta poprava je stala čez 400 K — zato je vporabil par cerkvenih kapitalov — cerkvene obresti... porabil pa je tudi denar, katerega je nabiral za božji grob. Nabral je v 2 letih časa za božji grob čez 140 gld.; od teh pa mi je pustil samo 33 gld., drugo pa je izplačal za popravilje farovža. Farovž pa ni nič boljši kakor prej — kajti „flikanje“ je le „flikanje“! Jaz nisem nasprotnik popravilju cerkve in farovža, a ne za „flikanje“ — ampak za napravo kaj pametnega in kaj poštenega!

Bolje bi pa bilo, mesto da bi „flikali“ farovže s cerkvenim denarjem, da bi jezike kuharcem zavezali! Ako pa tako nadaljujemo, to je kakor moj prednik — jaz in se moj naslednik, torej bode morali prodati cerkev, in se grunte! — Ljudje so kar strmeli, majaje z glavami... „Odprla so se ušesa, da slišijo, in oči, da vidijo“. Po službi božji so domačini samo o tem govorili, jedni preklinjali — jezili se — drugi pa rekli: „Lajajoč pes ne vgrizne! Tiha voda globoko dere!“ Tujci smo poslušali! Banjskarji, ako gre tako dalje — bode „bankrot“! Gosp. kurat gotovo ni mislil v začetku govora z besedami: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega“, da bode ta sveto-pisemski izrek ravno njegovega prednika pikal — kateri se menda ni držal omenjenega izreka, ker je s cerkvenim denarjem farovž popravil, a cerkev, to je hišo Božje zanemarjal, da se strop ruši itd. Pozabil bi bil skoraj se te kuratove besede: „V cerkvi brez orgljanja in petja je, kakor da bi mrlič pokopaval!“

Iz zadnjih besed mi je bilo jasno, da se že mnogo časa v cerkvi ne orglja in ne poje! (Dajti Bogu kar je božjega) a tu Banjskarji ne drže svet. izreka! Kdo je temu kriv, sem se le po službi božji poizvedel — kvante! Neki občinar mi je rekel: ako bi ne bil imel prejšnji gospod one male ali velikojezične kuharice, bi bil še na Banjsicah in marsikaj bi bilo drugače. Banjskarji organizujte se — napravite cerkveno petje in orgljanje! Čital

na to se ga je polasčevala blaznost. Svoje glavna narav mladega vojaka je prvič v življenju naletela na oviro, na drugo nezdobljeno voljo ter iz početka nikakor ni mogel pojmiti, kako je to mogoče, da si kdo drzne ovirati njegove želje. Vinicij bil bi poprej pripravljen, dopustiti, da bi se svet in mesto zasulo v razvaline, nego da bi ne imel doseči tega, kar je hotel. Bil mu je odvzet čar razkošja skoro izpred ust; zdelo se mu je torej, da se je tu zgodilo nekaj, kar kliče po maščevanju k pravici božji in človeški.

Pred vsem drugim ni smel ter ni mogel pomiriti se z usodo, kajti po ničemer ni tako koprnel kakor po Ligiji. Zdelo se mu je, da ne more živeti brez nje. Ni si znal odgovoriti, kaj bo učinil brez nje jutri, kako bo preživel naslednje dneve. Časih se ga je polasčevala jeza, bližnja sorodnica znorelosti. Hotel jo je imeti za to, da bi jo mogel bti, da bi jo mogel vleči za lase, privleči jo do kubikula ter radovati se nad njeno nesrečo; takoj pa se ga je polastilo grozno koprnenje po njenem glasu, po njeni postavi, po njenih očeh in čutil je, da bi se jej rad zgrudil k nogam. Klical jo je, grizel si roke ter stiskal si glavo z rokami. Konečno je povsem onemogel; ni mogel niti misliti več, kako bi se je polastil.

Po glavi so mu rojila tisočera sredstva, toda jedno bolj bedasto od drugega. Konečno si je domislil, da mu je nihče drugi ni prestrigel nego Aulo, ali da vsaj on mora vedeti, kje se Ligija sedaj skriva. In vstal je, hoteč zdrijati v Aulovo hišo. Ako mu je na dajo, ako se ne zboj njegovih groženj, pa pride k cesarju ker zatoži starega poveljnika zbog nepokornosti, dobi njegovo obsodbo na smrt, poprej pa ga že z mukami prisili, da pove, kje je Ligija.

Tudi takrat, ako mu jo dajo prostovoljno, ne opusti maščevanja. Resnica, sprejeli so ga v svojo hišo ter ga oskrbovali, toda to ne pomeni nič. Ta jedina krivica ga oproščuje od vsake hvaležnosti. In maščevanja željna, trda njegova duša se je jela že radovati pri pomisleku na obup Pomponije Grečine, kadar prinese centurij staremu Aulu obsodbo na smrt. Bil je že zagotovljen, da jo dobi, ako mu Petronij pomaga. Sicer pa tudi cesar ne odreče ničesar svojim augustijancem, samo ako nima do prosilca nikake osobne mržnje.

Nakrat pa mu srce skoro prestane vtripati pri pomisleku na grozno slutnjo.

»Kaj potem, ako mu je odvzel Ligijo sam cesar?«

Splošno znano je bilo, da si je cesar večkrat po noči proganjat dolgečas s klatenjem po mestu. Petronij mu je večkrat tovarišil na teh zabavah. Poglavitni njihov namen je bil: loviti ženske ter metati jih na vojaški plašč tako dolgo, da so omedlele.

Nero je imenoval one pohode »lov na bisere.« Časih se je pripetilo, da je bila v oddaljenih predmestjih med revnim prebivalstvom vlovljen pravcati biser. Tedaj se je spremenilo — metanje na vojaški plašč — v pravo zaplembo bisera; poslana je bila na Palatin, ali na nekatero izmed številnih cesarjevih vil, ali pa jo je odstopil Nero kakemu svojih tovarišev. Tako se je utegnulo zgoditi tudi z Ligijo. Cesar si jo je ogledal na gostiji in Vinicij ni niti za trenutek dvomil, da jo je moral spoznati za najlepšo izmed žensk, katere je doslej videl. Ni moglo biti drugače. Gotovo. Nero jo je imel pri sebi na Palatinu ter jo je mogel odkrito pridržati. Toda prav je imel Petronij, ko je rekel: Cesar nima dovolj poguma do zločinov in to,

kar je lahko storil javno, je storil rajše skrivoma. K temu bi ga utegnla pripraviti bojazen pred Poppejo. Viniciju je šinilo v glavo, da Aulovi bi si ne drznili, vzeti mu z nasiljem deklice, katero mu je daroval cesar. Kdo bi se torej drznil kaj takega? Nemara oni orjaški Lig, ki si je drznil stopiti v triklinij ter jo je na rokah odnesel od gostije? Toda kam bi jo skril? Kam bi jo mogel odpeljati? Ne, suženj bi si ne drznil kaj takega. Radi tega ni storil tega nihče drugi nego cesar.

Pri tej misli se je Viniciju stemnilo pred očmi in kapljice znoja mu pokrijejo čelo.

V tem slučaju bi bila Ligija izgubljena za zmerom. Iz vseh drugih rok bi bilo mogoče, izpuliti jo, samo ne iz teh. Sedaj je z večjo pravico, nego poprej, smel ponavljati: »Vae misero mihi!« V domišljiji je že videl Ligijo v Neronovem naročju ter sedaj prvič v svojem življenju razumel, da so na svetu občutki, katerih človek niti prenesti ne more. Še le sedaj je spoznal, kako jo je ljubil. Kakor se vtopljačemu pojavi pred očmi vse njegovo življenje, tako se je spomnil tudi Vinicij vseh trenutkov, katere je preživel z Ligijo. Videl jo je, slisal je vsako njeno besedo. Videl jo je pri vodometu, videl v Aulovi hiši in na gostiji.

Čutil jo je znova blizu poleg sebe, čutil vonjavo njenih las, toploto njenega telesa, razkošje poljubov, s katerimi je pokrtil po gostiji nedolžna njena usta. Imel jo je pred seboj stokrat krasnejšo, sladkejšo, zaželjivo in izbrano med vsemi umrljivimi ljudmi in vsemi božanstvi.

(Dalje pride)

sem v „Soci“, da mislite ustanoviti „mlekar-nico“. To je izvrstna misel! Potrebna bi Vam bila tudi čitalnica — ali vsaj „bralno društvo“; društva sila mnogo koristijo.

Prejmite pozdrav, gospod urednik, mo-goče se še kaj vidimo! Ptujec.

Iz tolminskih trgov. — Tolminski trgi, peklenko obrekovani po dr. Gregorčiču „Gorici“ in Pavličevem „Prim. Listu“ s tepci, divjaki, pijanci, izdajalci naroda itd. itd., volijo v smislu narodno-napredne stranke in po njih izgledu volijo tudi kmečke občine. To je edino pravi odgovor na zlobna ob-rekovanja gori imenovanih! Gospodine An-tonio in Janez lepi, kako vama je kaj pri srecu, ko vajine rojstne občine volijo v na-rodno-naprednem smislu? Ljubušnje, Čr-nice, Čepovan! Celó bivši devičarji v Drež-nici so volili narodno-napredne moče. Živel!

Vidite, kaj se pravi ljudstvo psovati, „Sligo“, cerkev, vero zlorabiti, s poverjenim poslanstvom svoje sopolasne moriti! Ljud-stvo se zaveda. In to zavednost pokaže sedaj pri državnozbornskih in prihodnje pri deželno-zbornskih volitvah. Računi so popolnoma do-gotovljeni in sklenjeni. Amen.

Domače in razne novice.

Zaplemba. — Zopet nas je iznena-dilo državno pravdnistvo, ker nam je za-plenilo v uvodnem članku dva odstavka, v katerih je govora o agitaciji in nastopu du-hovščine sedaj ob volitvah. Proti zaplembi podamo utok, ker moremo vedno dokazati resnico naše pisave. Po nazorih našega držav-nega pravdnistva je kaznjivo, sploh pisati o duhovščini sedaj, ko nastopa ob volitvah, in če je že to kaznjivo, kako kaznjivo, eminence, gospod kardinal, je pa se le, delati to, kar smo zapisali, in kar sloni na goli istini?!

Preizkušnje učiteljske usposoblje-nosti so se vršile pred izpraševalno komisijo v Gorici od 5. do 17. t. m. — Usposobili so se za ljudske šole s slovenskim in ljudske šole z nemškim učnim jezikom: Barle Ma-tilda, učiteljica v Smihelu (pri Rudolfovem); Bizjak Rozalija, učiteljica v Rihemberku; Dole nje Helena, učiteljica v Prihovi; Duler Emilija, učiteljica pri Sv. Martinu (pri Slo-venjem gradu); Erzen Justina, učiteljica v „Solskem domu“ v Gorici, z odliko; Franke Helena, učiteljica v Koprivniku na Kočevskem; Kah Irena, učiteljica v Veliki nedelji; Klačar Zora, učiteljica v „Solskem domu“ v Gorici; Legat Stanislav, učitelj pri Sv. Gregorju (pri Ortneku); Merljak Franc, učitelj v Plavah; Premrou Ljudmila, učiteljica v Štan-drežu pri Gorici; Teran Ivana, učiteljica v Smihelu pri Rudolfovem, z odliko; Va-lencič Antonija, učiteljica v Stranica; (pri Konjicah). — Nadalje so se usposobile: Bavek Angela, učiteljica v Dragatušu, Čop Pavlina, učiteljica v Senožetah, Mrevlje Pavlina, učiteljica v Dramljah na spodnjem Štajerskem, in Pfeifer Marija, učiteljica v Opatjensku, za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom in nemščino kot učni predmet in slednjič: Pižon Marija, učiteljica na Op-činah pri Trstu, za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom in nemščino ter italijansko kot predmet, Augustin Jožefina, učiteljica v Trstu, pa za ljudske šole z nemškim učnim jezikom.

Volilno gibanje. — V Vrtojbi so zma-gali včeraj pri volitvi volilnih mož za peto kurijo klerikalci. Vikar Štrekelj in biljenski kurat agitirala na vse mogoče načine. Pri-vlekla ljudi iz Bukovice in Gor. Vrtojbe. V imeniku je bilo izpuščenih mnogo napred-njakov. Našim volilecem so trgali listke iz rok, naših ob gotovem času niso pustili vo-liti, kar je bilo protipostavno. Zato napravijo utok. Iz Dol. Vrtojbe so bili vsi za nas kakor en mož. Čast jim. Danes volijo v Vrtojbi kmečke občine. Zanjč smo v tej skupini zmagali naprednjaki.

V Dornbergu zmagali klerikalci, kakor ni bilo drugače pričakovati. Dornberg je za Šempasom največja klerikalna trdnjava. Prvačkovi so volili vsi napredno razven dveh. Orožniki so imeli mnogo opravila na volišcu, ker klerikalci so sli proti napred-njakom kakor divje zverine. Da ni bilo orož-nikov, bi bil nastal pretep in polom. Komisija je bila vsa klerikalna, celo nekega giuhega moža so pritegnili vanjo. Iz Prvčine ni bil postavljen za volilnega moža niti eden. Iz imenika je bilo več izpuščenih. Čujemo, so volili celo taki, ki niso imeli pravice. Proti volitvam vložijo utok. — Od drugod se ni-mamo poročil.

Včeraj so volili tudi v Volčah. Tudi to je klerikalna trdnjava. Poročila nimamo. Go-lovo so zmagali klerikalci tudi zdaj.

V Batah in na Banjšicah so zma-gali nasi pristasi v obeh skupinah.

Enako zmagali na Ljubušnjem z vsemi 7 možmi.

Vsa poročila o nasilstvih iz farovžev so tako grozna, da se je le čuditi, da naši so-mišljeniki tako pogumno nastopajo. Naša zmagava v takih razmerah bi pomenila naravnost neverjeten uspeh napredne ideje. — Somišljeniki! Pogumno v boj!

Farške laži. — Nikar se ne vstrašite tega naslova, saj je še veliko prenedolžen za lumparijo, katero je napisal kak zbesneli po-povič v „Prim. Listu“. Tam čitamo v uvod-nem članku: „Narodno-napredna stranka bo napela vse sile, da bi zmagala. Ima ta stranka veliko denarja, ker ima tajne fonde, iz katerih zajemlje in vrhu teh fondov ima pri denarnih zavodih neomejen kredit.“ Lump, kdor je to napisal, in naj bo še tako posve-čen in naj bo še tolikokrat doktor svetega pisma ali karkoli! Ako bi prišel sam hudič iz pekla, bi ne mogel nagromaditi toliko skrajne zlobe in sploh mogoče hudobije v par stavkih. Naša stranka da ima tajne fonde, iz katerih zajemlje in vrhu teh fondov da ima pri denarnih zavodih neomejen kredit! „Prim. List“ kar ne more pustiti na miru naših denarnih zavodov, in zato se mora za-letavati vanju z infernalno zlobo tudi ob vo-litvah. In s kako smelo trditvijo, da narodno-napredna stranka ima pri denarnih zavodih neomejen kredit, češ, tam jemljejo denar! Ni nam niti treba pobijati tega, ker vsak raz-soden človek ve, da kaj takega pri naših denarnih zavodih ni mogoče; ali pobožnim gospodom pri „Prim. List“ pride vse prav! Le pogledite jih, kako hočejo vse razdreti! Le pomislite, kako se zaletavajo v „Gor. ljud. pos.“ in „Trgovsko-obrtno zadrugo“, in take ljudi, ki hočejo nam uničiti dva naša prva denarna zavoda, take ljudi naj bi volili v državni zbor? Nikdar ne!

Javni volilni shod narodno-napredne stranke za županije: Lokavec, Ajdovščina, Gabrije, Sv. Križ, Kamnje, Vrtovin, Gojače in Skrilje bo v nedeljo ob 3. uri popoldne. — Shod se bo vršil v gostilni g. Bratine na Cesti.

Laži o narodno-napredni stranki. — Zadnja „Gorica“ se je obregnila ob izvrše-valni odbor narodno-napredne stranke, citajoč iz okrožnice odstavke, v katerem je rečeno, da kadarkoli se obrne izvrševalni odbor do zaupnika s kako prošnjo, s kakim naročilom, tedaj ga treba izvršiti brez pomisleka, kajti za umestnost ali neumestnost bo odgovarjal zboru vseh zaupnikov, češ, da s tem je ome-jena ljudska volja. To pač ni res, omejene pa je po taki pisavi glave urednikov „Gorice“. Omenjeni sestavek se tiče le notranje orga-nizacije stranke, v kateri je treba discipline, kakor povsodi, in nima nič opraviti s tisto ljudsko voljo, katera prihaja prosta po za-upnikih ali somišljenikih izvrševalnemu odboru v Gorico. Gospodje pri „Gorici“ to dobro vedo, ali ker niso našli ničesa drugega, so pa iztrgali omenjene stavke iz okrožnice, s katerimi sedaj hočejo dokazovati ponarejeno ljudsko voljo. Nespodbitno stoji pač še vedno, da naša narodno-napredna stranka upošteva ljudsko voljo, katera jej služi za vodilo v politiki, „Sloga“ pa le komandira, ker dr. Gregorčič ne odpusti od svojega abso-lutizma. In to še manj, odkar je vitez!

„Pred Bogom osebno smo zmagali!“ — Tako se tolče v zadnjem „Prim. Listu“ znani dopisnik iz Črnič radi poraza, kateri so doživeli v Črničah nunci ob volitvah vo-lilnih mož. Nič nimamo proti temu, da so osebno zmagali pred Bogom, prav privoščimo jim veselje nad tako „zmago“, mi pa smo tudi veseli, da je zmagala narodno-napredna stranka v Črničah. Torej veselje na obeh straneh. Tako je prav!

Županom. — (Prosto po „Prim. Listu“.) Prosimo Vas, gg. župani, varujte postenje slovenskega ljudstva, varujte pa tudi sebi čast! Pojdite vsi osebno agitirajte in dajte se voliti v obeh kurijah. Pomislite, da ako propadete, Vas bo „kat. narodna“ stranka celih šest let sramotila v časopisih. Ne Vi, ne Vaše družine in ne Vaši prijatelji, ne boste imeli več miru. Če bodo kolikaj mogli, Vas bodo vrgli iz vseh zastopov: iz starešinstva, iz cestnega odbora, iz krajnega in okrajnega šolskega sveta itd. Župani! Zastavite vse svoje moči, da zmagate, ker drugače gorje Vam pred goriškimi roparji, to je pred gospodo okoli „Sloge“, „Gorice“ in „Prim. Lista“.

Učiteljem. — (Prosto po „Prim. Listu“.) Gg. učitelji, ki so z nami, prosimo, naj delajo, ker če zmagata „kat. narodna“ stranka, ne bo imel nihče miru, kdor ne trobi v njih rog. Znano je, da gg. učitelji, ki so naših načel, vže zdaj čutijo jezo klerikalnih udov okrajnih šolskih svetov. Torej pozor in ta delo!

Železnica Gorica—Ajdovščina. — „Eisenbahnblatt“ poroča, da se objavi v naj-krajšem času razglas drazbe Vipavske želez-nice. Delo se odda v najem še tekom tega leta. Cela proga: Gorica—Ajdovščina hode dokončana tekom prihodnjega leta.

„Slogina“ kandidata. — Nasilski občni zbor „Sloge“ je pdstavil za V. kurijo viteza Gregorčiča, v kmečkih občinah pa „za vsak slučaj“ deželnosodnega svetnika M. Ru-tarja. Ker ta ni bil nikdar klerikalec, je vzbudila njegova kandidatura splošno prese-nečenje. Ne vemo, ali je kandidatura sprejel.

Silščice o klerikalni agitaciji. — Župnik v Šmarjah je v nedeljo pred vo-litvami strašno ropotal v cerkvi. Grozil je: „Bomo že videli, kdo ste se verni ka-tolici in kdo — brezverci“. In res je bil ves čas navzoč med volitvijo, srpo ogledoval volilce v oči in — zapisoval, ali „jemal jih v črne bukve.“ Marsikdo se je zbal take ostudne kontrole! Po volitvah je

volilce napajal, da so se vsi drugi skandaliz-ovali! Prava reč za hekto vina, saj brumne dušice že zopet napolnijo sod. Naprednjaki, kar morate po zakonu, toliko mu dajte in nič več.

Deželni zbor goriški se odprl dne 17. decembra; zasedanje bode kratko. Razprav-ljalo se bode v prvi vrsti o novem zakonu glede davščin na opojne pijače, ki bi dajale deželi 20.000 K dobička.

Falsifikatorji. — V „Soci“ smo že povedali, da sta volila prof. Ivančič in Grča na občnem zboru „Gor. ljud. pos.“ s po-polnoma ponarejenimi pooblastili, proti čemur so člani protestovali, ko so iz-vedeli, kaj se je zgodilo z njihovim imenom. — Državno pravdnistvo je to tudi čitalo, toda klerikalcem je danes vse dovoljeno! — Danes nam je sporočiti, da je došla tudi „Trgov-sko-obrtna zadruga“ falsifikovana odpoved. Ko je član to izvedel, je pismeno protestoval. Falsifikator je zopet neki nunc, znan raz-sajac. — In taki ljudje se še drznejo, drugim ljudem kaj očitati...!

Okrajno glavarstvo v Tolminu je prekalno naredbo od 18. junija t. l., s ka-tero se je bila povodom preloženja začasno zaprta državna cesta med Kobaridom in Trnovim; ista se odprla zopet prometu med 111. in 112. km.

Denar že roma... agitatorji pojijo... — „Prim. List“ piše: „Denar že roma po deželi in agitatorji (tū misli agitatorje naše stranke) pojijo po vaseh vsaki svoje krdelece, ki pojde v boj na dan volitve. Mi denarja svojega nimamo, a ljudskega ne smemo ra-biti za take namene.“ Tako! Sedaj pa naj poslušaj „Prim. List“ to-le: Biljenski kurat Rojic je prišel v četrtke zvečer v Bukovico, pošiljal ljudi in tudi sam hodil po hišah, in ko jih je nekaj nabral, je plačal v krmi pri „Luižki“ 5 litrov novega in prigovarjal, naj volijo vikarja iz Vrtojbe, „kuharja“ iz Buko-vice in župana v Vrtojbi. Zraven je še zapel korajžno: Pijmo ga in živimo, dokler smo tu, saj tam ga tako ne bomo... Denar že roma... agitatorji pojijo... Pomelajte pred svojim pragom!

Tatvina. — Dne 14. t. m. je pozabil neki vojak v glavnem poštnem uradu moš-njček z denarjem in skaflijo za cigarete, v kateri je bil petak. Ko je zapazil, da mu manjka denar, se je vrnil takoj v poštni urad, toda denarja ni bilo več. Naznanil je tatvino takoj redarstvu, katero je tudi dobilo tatū 14-letnega Petra G. Z začetka je deček vse tajil; naposled pa je vendar pokazal ukra-deni mošnjček z drobižem. Proti uzmovitu je vložena kazenska ovadba.

Ogenj. — Včeraj je gorelo na Gra-discu blizu Renč pri Josipu Znidarsiču. Škoda znaša 600 K. Znidarsič je bil zavarovan. Vzroka ognju se ne vé.

Rokodelsko podporno društvo v Lokavcu bo imelo drugo nedeljo, to je 25. t. m., svoj redni letni občni zbor. Dnevni red: 1. Potrdilo računa preteklega polletja; 2. Volitev novega predsedništva in odbora. K obilni udeležbi vabi odbor.

Pevsko društvo „Velesila“ v Škedenju vabi na veliko veselico s plesom, katero priredi jutri, dne 18. novembra, ob 4. uri popoldne v novi dvorani gosp. M. Sancin, p. d. Oraš. Na vspeh je petje, godba, tamburanje, igra in ples.

Ustrojeno kožo je našel gosp. Urban Gruđen v Petovljah pred kakimi 10 dnevi. Kdor jo je zgubil, naj se oglasi pri njem.

V službo se takoj sprejme kočijaž in konjski hlapec. Plača dobra. Kdor bi hotel vstopiti v jedno omenjenih služb, naj se oglasi v našem upravnistvu v Gosposki ulici št. 11. Sprejel bi se tudi v službo mladenič star 14 do 18 let, ki se hoče izvežbati za kočijaža.

Ženi čast in spoštovanje, pravi pesnik, ker ona skrbi za telesno in objednem za duševno blaginjo družine. Mož, ki se popolnoma posveti svo-jemu delu in poklicu, se seveda ne more brigati za to, kar pride za njegovo telesno hrano na mizo. Gospodinja je pa tudi težavno, vselej pravo zadeti, in njena odgovornost se pritenja pri jutranji kavi. Vse-kako je torej splošno koristno, da se opozarja na sledeče: najizvrstnejša, zdravju koristna in najbolj prijetna okusna kava je splošno priznana bobova kava, nanešana s polovico Kathreiner-Kneipove sladne kave. Stotisočera izkušnja priporoča to najboljšo kavino primesti vsaki gospodnji in materi, ako hoče pripravljati res pristno domačo kavo, ki nam nudi poleg zaželjenega prijetnega okusa tudi mnogo rednih snovi in krepil. Kathreiner-Kneipova sladna kava se dobi povsod, a pristna samo v znanih izvirnih zavitkih.

Nagluha (gluhost). — Bogata gospa, ozdravljena od nagluhe in užesnega brenčanja z umetnim ušesnim bobnilom dr. Nicholsona, je darovala nje-govemu zavodu 75.000 gl., da gluhi, nepremožni ljudje lahko zastopajo vdobijo tako bobnila. Pisma je pošiljati na naslov: St. 4660, zavod Nicholsona „Longcott“ Gunnersbury, London W.

Razgled po svetu.

Okle štajerskih Slovencev. — Na-rodni volilni odbor je izdal okle, v katerem nasvetuje za kandidate v državni zbor: za kmetske skupine, ki volijo dne 8. januarja, vit. Berkša, Robiča in dr. M. Ploja; za mestne skupine, ki volijo dne 11. janu-varijs, dr. Ivana Dečka, dr. Pipuša; za splošno volilno skupino v sodiščnih okrajih Maribor, Slov. Bistrica itd. je postavljen Fr. Mlaček, za skupino Celje, Vransko itd. pa

se ni določen kandidat; tu gre za dekana Zickarja in tiskarja Hribarja, med ka-terima dvema imajo volici sami odločiti.

Ruski car bolan. — Car je še vedno precej bolan; o njegovem stanju izdajajo zdravniki vsaki dan poročila. Iz Kopenhagena pojde najbrže mati caričina in Veliki vojvoda-naslednik Mihael v Petrograd; tudi odpotuje tje kaj v kratkem carjeva mati. — Car Nikolaj je bolehal že tekom poletja, toda vzlic temu si ni dal miru ter deloval neu-morno; posledice so se pokazale sedaj: car leži nevarno bolan in se zdravniki bojijo komplikacij. — Poročila pravijo, da je bolezen precej nevarna in komplicirana, toda bati se ni najhujšega; zdravniki upajo, da okreva in to tem bolj, ker ni dosedaj še nobena bolezen podrla njegove precej močne telesne konstitucije. —

Atentat na nemškega cesarja. — Včeraj je dospel nemški dvorni vlak v Breslau. Ko je cesar Viljem izstopil iz salon-voza in pozdravil na postaji člane cesarske hiše, od-peljal se je proti klenburški vojašnici. Na potu je vrgla neka žena, o katerej pravijo, da je umobolna, sekirico proti vozu, v katerem je sedel cesar; sekira je padla za vozom na zemljo, ne da bi bila koga ranila. Zimo ime-nom Schnapke, je hotelo občinstvo raztrgati, toda policija jo je k sreči resila in odpeljala v zapor.

Najstarejša posetnica, za katero se ve, se nahaja v beneškem državnem arhivu. Posetnico je kakor veliko redkost pred več kakor 300 leti neki beneški plemkinji tedanji profesor padovanskega vseučilišča Giacomo Contarini poslal v pismu, v katerem pravi, da imajo nemški dijaki, ki prihajajo na vse-učilišče, lep običaj, da pušcajo pri svojih drugovih, ako jih ne najdejo doma, take pergamentske lističe. Posetnik omenjene po-setnice je bil padovanski slušatelj prava Ivan Westerhof iz Westfalna.

Kaj delajo Buri na otoku Sv. He-lene? — Pariški „Journal“ opisuje življenje Burov, ki živé v pregnanstvu na otoku Sv. Helene. Prebivalci otoka se jako veselo pre-bivajo Burov na otoku, ker sta jim trgovina in promet jako porasla. Buri, ki nimajo novcev, delajo iz lesa lule in ladjice, pa jih prodajajo za dobre novce. Kar se tiče hrane, ni baš jako dobra. Odkar jih je nekaj skozi kanal pobeglo, jih pušcajo samo za malo časa na zrak. Trpe pa zejo, ker Angleži dajajo samo za 1000 ljudi vode, njih pa je 2000, zato Buri groze straži, da se bodo spuntali. Število Burov na otoku se poveča za 2000, katere Angleži zopet pripeljejo tje.

Dogodki na Kitajskem. — Glasom brzoglavne vesti poveljstva c. kr. avstro-ogrskeske eskadre je Pekingski oddelek udeležen na ekspediciji proti severozapadu, ki bo trajala 3 tedne. Odhod je bil 12. t. m. ter je stotinja naših mornarjev naletela pri Paotintsu na oddelek boksarjev. Tri kolovodje so ustrelili, ostale kaznovali. — „Times“ dementuje vest „Newyork Herald“, da bi se bil državni tajnik Hay nepovoljno izrazil o pogojih, ki so jih velesile stavile Kitajski. — „Reuter“ javlja iz Tienčina: Ker so Rusi ukazali tujim železniškim uslužbencem v Tongku, da morajo zapustiti mesto, so poslali Angleži v Tongku stotnijo pešcev in 150 konjenikov, ki naj ču-vajo železničarje. — Razni listi so poročali iz Hsisana, da je cesar brzojavil kitajskim inozemskim uradnikom v Pekingu, da bi bil že davno tamkaj, če bi mu spremstvo ne bilo odreklo pokorščine. Nadalje so pisali listi, da je cesarica ona dva zaupnika, ki sta hotela odposlati omenjeno brzojavko, dala usmrtiti. — Iz Pekinga javljajo: Poslaniki razpravljajo sedaj o vprašanju, da-li imajo kristjani-domačini za škodo, ki so jo trpeli, dobiti odškodnino ali ne. Mnenja so si zelo nasprotujoča. — „Standard“ je izvedel iz Šangaja, da pričakujejo tamošnji kitajski uradniki v bližnji bodočnosti ustajo Muhame-dancev pod vodstvom Tungfusianga v pokrajini Šensi. — Ruski oddelek, broječ 330 mož s 4 topovi, je naskočil pri Hsia-Tsangu okoli 2000 Kitajcev, katere so prepodili in jim ubili 200 mož ter uplenili mnogo streliva in orožja. — V Tienčinu je sedaj 600.000 prebivalcev; od teh je okoli jedna tretjina boksarjev; garnizija se je pomnožila, ker se zavezniki bojé nemirov. — 500 prebivalcev pokrajine Kanton se ponudi iz posebne naklonjenosti Li-Hung-Čangu za telesno stražo. „Times“ piše: Zjedinjene ameriške države bodo v zanaprej v kitajskem vprašanju po-polnem neutralne, ali pa se celo zvežejo s Kitajsko.

Narodno gospodarstvo.

Novejši načini kreditovanja n njihov pomen za domačo in zamejno trgovino.

Študija Josipa Rivnača. (Dolje.)

Pri znatnem prometu pojá se tudi 22.474-71 drz. m. izgube, na kar je treba še prav zelo opozoriti.

Avstrijska diskontna družba je pa finan-covana od „Wiener Bankverein-a“. Peča se izključno z diskontiranjem knjižnih zahtev. Iz tajnikovega poročila za l. 1897. seznajamo, da je imela družba 247 članov s 1210 deleži,

katerim je gld. 6.050.009 odmerjenega kredita, iz katerega se pa vidi, da je kredit, posameznim firmam odmerjen, sorazmerno znašal svoto 24.494 gld.

Tekom poslednjega upravnega leta si je pridobila družba 48 članov z 209 deleži, katerim je 1.450.000 gld. kredita odmerjenega. V eskomptu pa je bilo v celoti danega tekom leta za 16.960.948-04 gld. knjižnih zahtev, od katerih je bilo eskomptovanih za 16.859.154-82 gld.

Družba je imela dobička: 42.040-72 gld. manipulacijskega, 14.761-71 gld. pa na obrestih. Čisti dobiček je znašal od deležev po odbitku tantijem, obresti in drugih stroškov 19.957-89 gld., rezervni fond pa 29.322-29 gld.

Ta družba eksistuje 4 leta (zdaj že 6 let — opomba ur.), eskomptovala je za to dobo knjižnih zahtev za 42.874.215-64 gld. brez sleherne izgube.

Sedaj naj se pa še spomnim novejšega poskusa, ki se zrcali v „Izvoznem društvu za Česko, Moravsko in Šlezko“. Izvozno društvo, hoteč praktički zadovoljiti raznim tožbam svojih članov na neupravljenost razmere pri kreditovanju, se je odločilo po vzgledu pravkar orisanih institucij, dati povod k ustanovitvi diskontne družbe, pečajoče se z eskomptovanjem knjižnih naših zahtev. Neki tukajšnji denarni zavod se je že izrazil povoljno glede financiranja. Cela zadeva je pa stopila že tako daleko, da se sme brzo pričakovati obistinjenje te akcije.

Nova družba ima biti kreditni zavod z omejenimi porostvom do dvojne višine temeljnih deležev, katerega upravlja poseben upravni svet s sodelovanjem sveta nadzorikov in pa cenzorskega zbora.

Početni deleži po 500 kron bodo tvorili s 5% kvoto, katero bode dolžan vložiti vsak član društva, garancijski fond podjetja. (Konec prihodnjic.)

Naše sadje na pariški razstavi ni našlo posebnega priznanja od strani Francozov. Premovani so bili razstavljalci suhega sadja; sveže sadje ni prišlo v postev, znamenje, da zaostaja vzlic ugodnim zemeljskim in podnebnim razmeram daleč za sadjem iz drugih dežel. Iz tega zopet razvidimo, kako nujno potrebna bi bila umna sadjereja in kako potrebni so umni sadjereji in učitelji, za katere se že toliko časa zaman potegujemo.

Odprava sladkornih premij. — V finančnem odseku ogerske poslanske zbornice je vprašal poslanec Mallekovics, kaj je z odpravo sladkornih premij. Finančni ministar Lukacs je odgovoril, da so se sicer že pričele obravnave radi odprave direktnih in indirektnih sladkornih premij. Kako se te obravnave izvrše in kdaj, o tem minister ni mogel navesti nikakih podatkov, izrazil je pa željo, da se doseže popolno sporazumljenje.

„Slovenska Šolska Matica“.

(Konec.)

Začasni odbor je smatral za svojo dolžnost, sestaviti že zanaprej na podlagi § 2. društvenih pravil načrt društvenemu delovanju, ki ga hoče predlagati prvemu obnemu zboru v odobrenje. Po tem načrtu se bodo priredila kar prvo leto pedagoška predavanja v različnih središčih slovenskih pokrajin. Glavna naloga društvenega odbora pa bode pospeševanje pedagoške književnosti. V ta namen stopi v zvezo že sedaj s priznanimi pedagoškimi pisatelji in jih pridobiva ter jih je deloma že pridobil k sodelovanju.

Pedagoškemu letopisu, ki ga ima društvo vsako leto izdati, se je določila ta-le razvrstitev: I. Najnovejša pedagoška slovstvo

s posebnim ozirom na slovensko in slovansko sploh, in sicer: a) zgodovina pedagogike, občne pedagogike in pomožne vede; b) verouk; c) slovenski jezikovni pouk; d) francoski, angleški in italijanski jezik; e) latinščina in grščina; f) knjižnica za mladino; g) matematika in računstvo; h) prirodoznanost; i) prirodoznanost; j) zemljepis; l) zgodovina; m) nazorni nauk; n) petje; o) telovadba; p) risanje; r) stavbni načrti za ljudske šole. II. Razprave o imenitnejših dnevnih vprašanih pedagoških. III. Statistika in zgodovina slovenskih sol. IV. Teme in teze konferenčnih in drugih referatov.

Na ta način nam bode podajal natančno sliko slovenskega šolstva, kako se je razvijalo in razvilo preteklo leto in bode obenem učitelju kazipot pri njegovem nadaljnjem izobraževanju, svetujoč mu, kaj naj vzame v roke, če se hoče o katerem novejšem pedagoškem vprašanju natančneje poučiti. Nadalje hoče odhor skrbeti, da se spise in časopisa izdaje „didaktika“, obsegajoča „občno ukoslovje“ in „specijalno metodiko“ vseh učnih predmetov.

Silno potrebna nam je knjiga realij. Vsak učitelj ve iz lastne izkušnje, koliko težave ima, kadar se pripravlja za realni pouk, ko mora iz večjega segati po neslovenskih knjigah, ki se na naše razmere ozirajo le toliko, kolikor se ne strinjajo s tujimi.

Tudi za didaktiko in za knjigo realij se nadejamo pridobiti priznanih pisateljev.

Nič manj ne potrebujemo komentara k čitankam. Koliko truda in časa mora vsaki dan učitelj žrtvovati, ko se pripravlja na obravnavanje beril in na zadnje mu k temu nedostaje pripomočkov. Kdor hoče po sedanjem stanju metodike izkoristiti etične, estetične in jezikovne zaklade, ki tiče v dobrih berilih, ne shaja brez temeljitega komentara, to ve vsakdo, ki je izdeloval dovršene učne slike za obravnavanje beril. Pri vsem tem si pameten učitelj lahko varuje svojo samostanost. Izdavanje takšnih komentarov spada torej v prvi vrsti v načrt „Slov. Šolske Matice“.

„Slovenska Šolska Matica“ hoče skrbeti, da dobimo občno pedagogiko (pedagoško dušeslovje, logiko, vzgojeslovje itd.), da začnemo zbirati snov za slovensko zgodovino pedagogike, da se nam oceni pedagoško delovanje naših domačih pedagoških pisateljev (Slomšek, Rudmaš, Močnik i. dr.) itd.

Načrt je obsiren, dela obilo, in delavci se bodo našli. Od slovenskega učiteljstva in od gmojne podpore je odvisno, kako hitro napredujevali.

Da se pa more sklicati prvi občni zbor, in da more odbor obnemu zboru predlagati proračun za prvo triletnje, je potrebno, da prej ko prej ve, koliko društvenikov sme pričakovati. Zatorej s tem-le vabi pristopu in prosi, da se s prijavo pritopa ob enem pošlje letnina za leto 1901 (4 K) pod naslovom: Gospod Andrej Seneković, c. kr. ravnatelj v Ljubljani.

Plesno svilen blago gld. 6-30

in višje! — 14 metrov! — poštnine in carine prosto! Vzorci z obratno pošto; ravno tako črne, bele in barvane „Hennebergove svile“ od 45 kr. do gld. 14-65 meter.

G. Henneberg, tovarnar svile
(3) (c. in kr. dvorni zalagatelj) v Gurihu.

Tomažev žlindro

prodaja po znižanih cenah

E. Dollenz, Gorica,
na Kornu št. 9.

Edina zaloga za Goriško.

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo

Na lkovski razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo



Tovarna uzornih telovadnih priprav

JOS. VINDYŠ - A,

v Pragi na Smihovu

(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816.

se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo prijorčujocih sprisal domačih in inozemskih.

Zagotavlja jedno leto. Cen. zelo zmerno, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštne prosto.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Goriška ljudska posojilnica

registrovano društvo z omejeno zavezo

v Gorici

Gospodsk. ulica št. 7, I. nadstropje
v lastni hiši.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član društva, in se obrestujejo po 4½%. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila se dajejo samo članom, in sicer na menjice po 6% in na vknjižbe po 5½%.

Uraduje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1899. okroglo K 1.400.000.

Poštno-hran. račun št. 837.315.



Prva slovenska odlikovana krojaška delavnica v Gorici.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec, Vrtna ulica št. 10.

Izdeluje vsakovrstne moske obleke po vsakem kroju ter za vsaki stan.

Ima tudi bogato zalogo domačega in angleškega sukna vseh vrst za vsak letni čas.

Naročila z mesta in dežele sprejema in izvršuje hitro in točno. — Daje se tudi na tedenske ali mesečne obroke.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gospodsk. ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izberi dospelo novo sveže blagó za jesensko in zimsko dobo, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: Loden, Chevlot, Kammgarn i. dr.

Krasna izbira volnenin, forštajnov (porhet), „Lawn Tennis“ i. dr. za ženske obleke.

Priporoča izborna perilo, bombažasto in cvrtnasto, katero prejema iz prvih sležkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute, bombažaste in cvrtnaste, blago za blazine, plahte, kovrte, žamet in pliš v vseh barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovratnike, zapestnice, prsnike, ovratnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.

Na željo se pošlje tudi uzorce, poštnine proste.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček

priporoča ravnokar izšle knjige:

„Marco Visconti“, ital. spisal Tommaso Grossi; cena s poštino vred K 2-60.

„Odiseja“ II. izdaja; po Homeru prosto prevel prof. A. Kragelj; cena s poštino K 1-40.

„Venec slov. povestij“, III. knjiga, prevodi iz raznih slovan. jezikov; cena s poštino vred K 1-40.

Na zahtevo pošiljamo cenik naših izdaj zastonj.

„Ljubljanska kreditna banka“

v Ljubljani

Špiltske ulice št. 2.

Nakup in prodaja

vseh vrst ren, državnih papirjev, zastavnih pisem, srečk, novcev, valut itd. po najkulantnejših pogojih.

Posojila na vrednostne papirje proti nizkim obrestim.

Zavarovanje proti kurzni izgubi.

Promese k vsem zrebanjem.

Sprejemanje denarnih vlog na vložne knjižice, na tekoči račun in na girokonto s 4½% obrestovanjem od dne vloge do dne vzlaga.

Eskompt menjic najkulantnejše. Borzna naročila.